

فضائل وآداب المسجد النبوي، وأحكام
زيارة قبر النبي عليه الصلاة والسلام
وقبري صاحبيه (للحرمين)

შუამავლის მეჩეთის ღირსებები
და წესები და შუამავლის
(აღლაჰის ლოცვა და მშვიდობა
მას) და მისი ორი მეგობრის
(აღლაჰი იყოს მათით

კმაყოფილი) საფლავების
მონახულების
დადგენილებები.

შუამავლის მეჩეთის ღირსებები და წესები და
შუამავლის (აღლაჰის ლოცვა და მშვიდობა
მას) და მისი ორი მეგობრის (აღლაჰი იყოს
მათით კმაყოფილი) საფლავების
მონახულების დადგენილებები.

სამეცნიერო კომიტეტი რელიგიური საქმეთა
ხელმძღვანელობით აღ-მასჯიდ აღ-ჰარამში და
აღ-მასჯიდ ან-ნაბავში.

შუამავლის მეჩეთის ღირსებები და წესები და
შუამავლის (აღლაჰის ლოცვა და მშვიდობა
მას) და მისი ორი მეგობრის (აღლაჰი იყოს
მათით კმაყოფილი) საფლავების
მონახულების დადგენილებები

მომზადება

სამეცნიერო კომიტეტი რელიგიური საქმეთა
ხელმძღვანელობით აღ-მასჯიდ აღ-ჰარამში და
აღ-მასჯიდ ან-ნაბავში.

ჰიჯრით 1447

შესავალი

ქება დიდება აღლაჰს, სამყაროების ღმერთს,
ლოცვა და მშვიდობა სამყაროს წყალობად

გამოგზავნილ მუჰამმადს, მის ოჯახს, მის ყველა მეგობარს, ვინც აიღო მისი სუნნა და ვინც გაჰყვა მის გზას განკითხვის დღემდე, ამის შემდეგ:

ეს არის მოკლე გზავნილი, რომელიც მოიცავს შუამავლის მეჩეთის უმთავრეს უპირატესობებს, მისი მონახულების წესებს, შუამავლისა (აღლაჰის ლოცვა და მშვიდობა მას) და მისი ორი თანამეგობრის საფლავების მონახულების წესებს. ის შეიკრიბა შუამავლის მეჩეთის მომნახველებისთვის, რათა ინფორმირებულნი იყვნენ და გააზრებულად აღიქვამდნენ უმმის შუამავლის (აღლაჰის ლოცვა და მშვიდობა მას) მეჩეთის უპირატესობას, მისი მონახულებისა და მასში ლოცვის წესებს. ვთხოვთ დიდმოწყალე აღლაჰს, რომ ამით სარგებელი მიანიჭოს, გახადოს ეს საქმე მტკიცე და მხოლოდ მისთვის განკუთვნილი. ნამდვილად, ის არის საუკეთესო, ვისგანაც რამეს სთხოვენ და უხვად ანიჭებს იმედის მქონეთ.

სამეცნიერო კომიტეტი

პირველი: მეჩეთ ან-ნაბავის (მოციქულის მეჩეთის) მადლიანობები

თქვა უზენაესმა ალლაჰმა:

﴿وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ ۚ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ سُبْحَنَ اللَّهِ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ (68)

და შენი უფალი ქმნის, რასაც ინებებს და ირჩევს. მათ არჩევანი არ გააჩნიათ. დიდება ალლაჰს! და ამადლებულია იგი იმაზე, რასაც მას თანაზიარად უდგენენ. [ალ-ყასას: 68], ალლაჰმა ეს ადგილი აირჩია თავისი მოციქულის (ალლაჰის ლოცვა და მშვიდობა მას) მეჩეთად და გამოარჩია იგი მრავალი მადლით, მათ შორისაა:

ის იმ სამი მეჩეთიდან ერთ-ერთია, სადაც ხალხი მიემგზავრება:

გადმოცემულია აბუ ჰურაირასგან (ალლაჰი იყოს მისით კმაყოფილი), რომ შუამავალმა (ალლაჰის ლოცვა და მშვიდობა მას) თქვა:

«لَا تُشَدُّ الرَّحَالُ إِلَّا إِلَى ثَلَاثَةِ مَسَاجِدَ: مَسْجِدِي هَذَا، وَمَسْجِدِ الْحَرَامِ، وَمَسْجِدِ الْأَقْصَى».

«არ იმოგზაუროთ გარდა სამი მეჩეთის მოსანახულებლად: ამ მეჩეთის (შუამავლის

მეჩეთის), ნაკრძალი მეჩეთის (მასჯიდი ჰარამი) და ალ-აყსას მეჩეთის»¹.

რომ ლოცვა მასში უკეთესია, ვიდრე ათასი ლოცვა სხვა მეჩეთებში, გარდა აკრძალული მეჩეთისა [მექქაში]:

აბუ ჰურაირა (ალლაჰი იყოს მისით კმაყოფილი) გადმოსცემს, რომ შუამავალმა (ალლაჰის ლოცვა და მშვიდობა მას) თქვა:

«صَلَاةٌ فِي مَسْجِدِي هَذَا خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ صَلَاةٍ فِيْمَا سِوَاهُ، إِلَّا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ».

«ლოცვა ჩემს ამ მეჩეთში უკეთესია, ვიდრე ათასი ლოცვა სხვა მეჩეთებში, გარდა აკრძალული მეჩეთისა [მექქაში]»².

ის არის მეჩეთი, რომელიც დაფუძნებულია ღვთისმოშიშობაზე პირველივე დღიდან:

აბუ სა'იდ ალ-ხუდრი (ალლაჰი იყოს მისით კმაყოფილი) გადმოსცემს, რომ მან თქვა: „შევედი ალლაჰის შუამავალთან (ალლაჰის ლოცვა და მშვიდობა მას) მისი ერთ-ერთი ცოლის სახლში და ვუთხარი: «ო, ალლაჰის

¹ გადმოსცემს ალ-ბუხარი ნომრით: (1189), და მუსლიმი ნომრით: (1397), და ტექსტი მუსლიმისაა.

² გადმოსცემს ალ-ბუხარი ნომრით: (1190), და მუსლიმი ნომრით: (1395), და ტექსტი ბუხარისაა.

შუამავალო, რომელია იმ ორი მეჩეთიდან, რომელიც ღვთისმოსაობაზე დაფუძნდა?» მან აიღო ერთი მუჭა ხრეში, დაჰკრა მიწას და შემდეგ თქვა:“

«هُوَ مَسْجِدُكُمْ هَذَا» لِمَسْجِدِ الْمَدِينَةِ.

«თქვენი ეს მეჩეთი» (მედინის მეჩეთი)¹.

რომ ცოდნის მაძიებლის ჯილდო მასში , ალლაჰის გზაზე მებრძოლის ჯილდოს ტოლფასია:

გადმოცემულია აბუ ჰურაირასგან (ალლაჰი იყოს მისით კმაყოფილი), რომ მან თქვა: გავიგონე, რომ ალლაჰის შუამავალი (ალლაჰის ლოცვა და მშვიდობა მას) ამბობდა:

«مَنْ جَاءَ مَسْجِدِي هَذَا، لَمْ يَأْتِهِ إِلَّا لِحَيْرٍ يَتَعَلَّمُهُ أَوْ يُعَلِّمُهُ، فَهُوَ بِمَنْزِلَةِ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَمَنْ جَاءَ لِغَيْرِ ذَلِكَ، فَهُوَ بِمَنْزِلَةِ الرَّجُلِ يَنْتَظِرُ إِلَى مَتَاعٍ غَيْرِهِ».

«ვინც ჩემს ამ მეჩეთში მოვა, მხოლოდ იმისთვის, რომ სიკეთე ისწავლოს ან ასწავლოს, ის ალლაჰის გზაზე მებრძოლს უტოლდება, ხოლო ვინც სხვა მიზნით მოვა, ის იმ კაცის მსგავსია, რომელიც სხვის ქონებას უყურებს»².

¹ გადმოსცა მუსლიმმა ნომრით: (1398).

² გადმოსცემს იბნ მაჯა ნომრით: (227), სანდო გადმოცემათა ჯაჰვით.

რომ მასში არის ძვირფასი ბაღი(ალ-რაუდა ალ-შარიიფა):

გადმოცემულია აბუ ჰურაირასგან (ალლაჰი იყოს მისით კმაყოფილი), რომ შუამავალმა (ალლაჰის ლოცვა და მშვიდობა მას) თქვა:

«مَا بَيْنَ يَتِّي وَمَنْبَرِي رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ، وَمَنْبَرِي عَلَى حَوْضِي»
«ჩემს სახლსა და ჩემს მინბარს შორის არის ბაღი, სამოთხის ბაღებიდან, და ჩემი მინბარი ჩემს აუზზეა»¹.

მეორე: მოციქულის მეჩეთის მონახულების სასურველობა

ამ და სხვა ღირსებების გამო სასურველია შუამავლის მეჩეთის მონახულება, იქ ლოცვისა და ღვთისმსახურებისათვის.

- ჰაჯობის შემსრულებლისა და სხვებისთვის სუნნაა შუამავლის მეჩეთის მონახულება ჰაჯობამდე ან მის შემდეგ, და ეს მონახულება არ არის ჰაჯობის პირობა, არც მისი რუქნი და არც

¹ შეთანხმებული ჰადისი: გადმოსცემს ალ-ბუხარი ნომრით: (1195), და მუსლიმი ნომრით: (1390).

მისი ვალდებულება და მასთან არავითარ კავშირში არ არის.

შუამავლის (აღლაჰის ლოცვა და მშვიდობა მას) მეჩეთის მონახულების პირობას არ წარმოადგენს ლოცვების კონკრეტული რაოდენობა, ან მედინაში გარკვეული დროით დარჩენა. მისი მონახულება შესრულებულად ითვლება ერთი ლოცვითაც, იქნება ეს სავალდებულო თუ ნებაყოფლობითი. თუმცა, რაც უფრო იზრდება იქ შესრულებული ლოცვების რაოდენობა, მით მეტია მადლი.

შუამავლის მეჩეთის მომლოცველისთვის სასურველია, რომ მასში შეასრულოს ყველა სავალდებულო ლოცვა და ასევე ნებაყოფილობითი ლოცვები; რადგან ლოცვა მასში უკეთესია, ვიდრე ათასი ლოცვა სხვა ნებისმიერ მეჩეთში, გარდა ჰარამის მეჩეთისა.

მესამე: შუამავლის მეჩეთის მონახულების წესები

როცა მუსლიმი შუამავლის მეჩეთში მივა, სასურველია, რომ დაიცვას შარიათისმიერი

წესები, რომელიც ზოგადად მეჩეთებს, ხოლო კონკრეტულად კი შუამავლის მეჩეთს ეხება, ესენია:

მეჩეთში მისვლა სიმშვიდით, სერიოზულობით, აზდესით, კარგი გარეგნობითა და სასიამოვნო სურნელით. აბუ ჰურაირასგან (აღლაჰი კმაყოფილი იყოს მისით) გადმოცემულია, რომ აღლაჰის შუამავალმა (აღლაჰის ლოცვა და მშვიდობა მას) თქვა:

«إِذَا تَوَبَّ لِلصَّلَاةِ فَلَا تَأْتُوهَا وَأَنْتُمْ تَسْعَوْنَ، وَأَتُوهَا وَعَلَيْكُمْ السَّكِينَةُ، فَمَا أَدْرَكْتُمْ فَصَلُّوا، وَمَا فَاتَكُمْ فَأَتِمُّوا، فَإِنْ أَحَدَكُمْ إِذَا كَانَ يَغْمِدُ إِلَى الصَّلَاةِ فَهُوَ فِي صَلَاةٍ»،
«როცა დადგება ლოცვა, არ წახვიდეთ სირბილით, არამედ მიბრძანდით მშვიდად. რასაც მიახწრებთ ილოცეთ, და რაც გამოგრჩათ დაასრულეთ, რამეთუ, როცა რომელიმე თქვენგანი ლოცვაზე მიდის, ის უკვე ლოცვაშია»¹, და გადმოსცემს აბუ სა'იდ აღ-ხუდრი(აღლაჰი იყოს მისით კმაყოფილი), რომ შუამავალმა (აღლაჰის ლოცვა და მშვიდობა მას) თქვა:

«الغُسْلُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَاجِبٌ عَلَى كُلِّ مُحْتَلِمٍ، وَأَنْ يَسْتَنَّ، وَأَنْ يَمَسَّ طَيِّبًا إِنْ وَجَدَ».

¹ გადმოსცემს აღ-ბუხარი ნომრით: (636), და მუსლიმი ნომრით: (602).

«პარასკევის დღისთვის სრული განზანა სავალდებულოა ყოველი სრულწლოვანისთვის, ასევე გამოიხეხოს კბილები (მისვაქით) და დაიტანოს სურნელოვანი ნივთიერება, თუ იპოვის»¹, ქალი, როდესაც მეჩეთში მიდის, ვალდებულია, რომ დაფარული იყოს ჰიჯაბით და არ აქვს ნება გამოიყენოს სუნამო; შუამავლის (აღლაჰის ლოცვა და მშვიდობა მას) სიტყვებიდან:

«إِذَا شَهِدْتَ إِحْدَاكُمُ الْمَسْجِدَ فَلَا تَمَسَّ طِيًّا».

«თუ რომელიმე თქვენგანი მეჩეთს დაესწრება, (მეჩეთში შესარულებს ლოცვას) არ მიიკაროს სუნამო»².

მარჯვენა ფეხით შესვლა შუამავლის მეჩეთში და მეჩეთში შესვლის ვედრების წარმოთქმა. სასურველია, რომ მომლოცველმა შუამავლის მეჩეთში შესვლისას, ისევე როგორც სხვა მეჩეთებში, მარჯვენა ფეხით შევიდეს და წარმოთქვას შემდეგი ვედრება:

«بِسْمِ اللَّهِ، وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَافْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ».

¹ შეთანხმებული ჰადისი: გადმოსცემს ალ-ბუხარი ნომრით: (846), და მუსლიმი ნომრით: (858), ხოლო მუჰთალიმი ბალილია(ანუ ბიოლოგიურად მომწიფებული).

² გადმოსცა მუსლიმმა ნომრით: (443).

«ბისმილლაჰ, ვა სსალაამუ 'ალაა რასუულილლაჰ, ალლაჰუმმა ღფირ ლიი ზუნუუბიი ვაფთაჰ ლიი აზგააბა რაჰმათიქ»¹, (ალლაჰის სახელით. მშვიდობა ალლაჰის შუამავალს. ო ალლაჰ, მომიტევე ჩემი ცოდვები და გამიღე შენი წყალობის კარები.) ასევე ამბობს:

«أَعُوذُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ، وَبِوَجْهِهِ الْكَرِيمِ، وَسُلْطَانِهِ الْقَدِيمِ، مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ».

«ა'უუზუ ბილლაჰილ 'აზიიმ, ვა ბივაჯჰიჰილ ქარიიმ, ვა სულტაანიჰილ ყადიიმ, მინა შშიიტაანი რრაჯიიმ».² / დიად ალლაჰს, მის კეთილშობილ სახესა და მარადიულ ძალაუფლებას შევეფარები ქვით ჩაქოლილი ეშმაკისგან.

მეჩეთის მისაღმების ლოცვის შესრულება: მოციქულის მეჩეთში სალოცავად შესულისთვის სუნაა, რომ დაჯდომამდე ორი რაქათის, მეჩეთის მისაღმების ლოცვა აღავლინოს. აბუ ყათადა ალ-ჰაარის იბნ რიბ'ი ალ-ანსარისგან (ალლაჰი კმაყოფილი იყოს მისით) გადმოცემულია, რომ ალლაჰის

¹ გადმოსცემს იბნ მააჯა ნომრით: (771), სანდო სანადით.

² გადმოსცა აბუ დაუდმა ნომრით (466), სანდო ისნადით.

მოციქულმა (აღლაჰის ღოცვა და მშვიდობა მას) თქვა:

«إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمُ الْمَسْجِدَ، فَلَا يَجْلِسْ حَتَّى يُصَلِّيَ رَكْعَتَيْنِ».

«თუ რომელიმე თქვენგანი შევა მეჩეთში არ დაჯდეს მანამ, სანამ არ ილოცვებს ორ მუხლს».¹

პირველ რიგებში ღოცვის მონდომება; რადგან მათში დიდი მადლია და ეს მხოლოდ მასზე ადრე მისვლით მიიღწევა, აბუ ჰურაირას (აღლაჰი კმაყოფილი იყოს მისგან) ჰადისის თანახმად, რომ აღლაჰის შუამავალმა (აღლაჰის ღოცვა და მშვიდობა მას) თქვა:

«أَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي النِّدَاءِ وَالصَّفِّ الْأَوَّلِ، ثُمَّ لَمْ يَجِدُوا إِلَّا أَنْ يَسْتَهْمُوا عَلَيْهِ لَا يَسْتَهْمُوا».

«თუ ხალხს ეცოდინებოდა, რამდენი ჯილდო არის აზანში და პირველ რიგში დგომაში, და არ იპოვიდნენ სხვა საშუალებას, გარდა იმისა, რომ წილი ეყარათ, ისინი აუცილებლად წილს იყრიდნენ»², შუამავალმა (აღლაჰის ღოცვა და მშვიდობა მას) უთხრა თავის საჰაბებს (აღლაჰი იყოს კმაყოფილი მათგან):

¹ შეთანხმებული ჰადისი: გადმოსცემს ალ-ბუხარი ნომრით: (1171), და მუსლიმი ნომრით: (714).

² შეთანხმებული ჰადისი: გადმოსცემს ალ-ბუხარი ნომრით: (615), და მუსლიმი ნომრით: (437).

«تَقْدِمُوا فَأْتُمُوا بِي، وَلَيَأْتِمَنَّ بِكُمْ مَنْ بَعْدَكُمْ، لَا يَزَالُ قَوْمٌ يَتَأَخَّرُونَ حَتَّى يُؤَخَّرَهُمُ اللَّهُ».

«წინ წამოიწიეთ და უკან დამიდევით მე, და ვინც თქვენს შემდეგ მოვა, ის თქვენს უკან დადგეს. სანამ ადამიანები უკან იხევენ, ალლაჰი მანამ დააყოვნებს უკან მათ»¹.

ხოლო ქალებისთვის საუკეთესოა ლოცვა უკანასკნელ რიგებში და მამაკაცებისგან შორს ყოფნა, აბუ ჰურაირასგან (ალლაჰი იყოს მისით კმაყოფილი) გადმოცემული ჰადისის მიხედვით, რომელმაც თქვა: შუამავალმა (ალლაჰის ლოცვა და მშვიდობა მას) თქვა:

«خَيْرُ صُفُوفِ الرِّجَالِ أُولَاهَا، وَشَرُّهَا آخِرُهَا، وَخَيْرُ صُفُوفِ النِّسَاءِ آخِرُهَا، وَشَرُّهَا أُولَاهَا».

«კაცების რიგებიდან საუკეთესოა პირველი, ხოლო უარესი - ბოლო, ქალების რიგებიდან საუკეთესოა ბოლო, ხოლო უარესი - პირველი»², მაგრამ თუ ისინი ლოცულობენ განცალკევებით, ან მათსა და მამაკაცებს შორის არის გამყოფი ბარიერი, როგორც ეს ხდება მოციქულის მეჩეთში, მაშინ მათთვის საუკეთესო რიგებია

¹ გადმოსცა მუსლიმმა ნომრით: (438).

² გადმოსცა მუსლიმმა ნომრით: (440).

პირველი რიგები, რადგან ეს მიზეზი აღარ არსებობს.

იმამის უკან ლოცვა და სიფრთხილის გამოჩენა, რომ მას არ გაუსწრონ; აბუ ჰურაირას (აღლაჰი იყოს მისგან კმაყოფილი) ჰადისის მიხედვით, რომ შუამავალმა (აღლაჰის ლოცვა და მშვიდობა მას) თქვა:

«إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ».

«იმამი იმისთვისაა, რომ მას მიჰყვნენ»¹.

დაუშვებელია მლოცველი იმამზე წინ დადგეს, გარდა იმ აუცილებელი შემთხვევისა, როდესაც მეჩეთი სავსეა მლოცველებით და ის სალოცავ ადგილს იმამის წინ გარდა ვერსად იპოვის.

რიგებს შორის სიცარიელის შევსება და მათი გასწორება, მაგრამ სიფრთხილით, რათა არ მოხდეს ხალხის შევიწროება და შეწუხება, კისრებზე გადაბიჯება და მლოცველების წინ გავლა; რადგან ეს ქმედება მლოცველს ცოდვაში აგდებს.

¹ გადმოსცემს ალ-ბუხარი ნომრით: (722), და მუსლიმი ნომრით: (417).

ლოცვა ძვირფას რავდაში მისთვის, ვინც ამას შეძლებს; აბუ ჰურაირას (ალლაჰი იყოს მისით კმაყოფილი) ჰადისის მიხედვით, შუამავალმა (ალლაჰის ლოცვა და მშვიდობა მას) თქვა:

«مَا بَيْنَ بَيْتِي وَمَنْبَرِي رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ، وَمَنْبَرِي عَلَى حَوْضِي».
«ჩემს სახლსა და ჩემს მინბარს შორის არის ბაღი, სამოთხის ბაღებიდან, და ჩემი მინბარი ჩემს აუზზეა»¹.

რავდაში ლოცვის სიკეთესთან დაკავშირებით კონკრეტული მაღლი არ არის გადმოცემული, მაგრამ დადასტურებულია, რომ ის სამოთხის ბაღებიდან ერთ-ერთი ბაღია -როგორც ამას ადასტურებს აბუ ჰურაირას (ალლაჰი კმაყოფილი იყოს მისით) ზემოთ ნახსენები ჰადისი- და ღვთისმსახურება აღმატებული ხდება თავისი დროისა და ადგილის მაღლით.

მომლოცველმა უნდა შეარჩიოს შესაფერისი დრო არ'რავდაში სალოცავად და ეცადოს იმ დროს მისვლას, როცა ნაკლები ხალხმრავლობაა, რათა არ შეავიწროოს თავისი მუსლიმი ძმები, არ

¹ შეთანხმებული ჰადისი: გადმოსცემს ალ-ბუხარი ნომრით: (1195), და მუსლიმი ნომრით: (1390).

გადააბიჯოს მლოცველებს და არ გაიაროს მათ წინ, როცა იქ ლოცვა სურს; ვინაიდან არ'რავდაში ლოცვა ნებაყოფილობითია და დაუშვებელია მისკენ აკრძალული ქმედებით სწრაფვა. ასევე, მომლოცველი უნდა დაემორჩილოს არ'რავდაში შესვლის სპეციალურ წესებსა და ორგანიზაციულ რეგულაციებს, შეარჩიოს შესაფერისი დრო და ითანამშრომლოს მომლოცველთა შესვლის ორგანიზატორებთან.

დროის გამოყენება მრავალი კეთილი საქმის აღსრულებით, რომლებიც მას თავის გამჩენთან, დიდება მას, აახლოებს, როგორიცაა: ლოცვა, ყურანის კითხვა, ალლაჰის მოხსენიება, ვედრება, მოხსენიების შეკრებებზე, სასულიერო გაკვეთილებსა და ყურანის შემსწავლელ წრეებზე დასწრება, და სხვა.

ალლაჰის წიგნის პატივისცემა და მისი დაცვა ფურცლების უდიერად მოპყრობისგან, მასზე წაწერისგან, ან მისი ღირსების შელახვა და შეურაცხყოფა მის გვერდით ფეხსაცმლის

დადებით, მიწაზე მოთავსებით და სხვა ამგვარი ქმედებებით, რამეთუ უზენაესი ბრძანებს:

﴿ذَٰلِكَ وَمَنْ يُعْظَمْ شَعْنَرِ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ ۝ 32﴾

ასეა ეს! და ვინც განადიდებს ალლაჰის რიტუალებს, უექველად, ეს გულთა ღვთისმოსაობიდანაა [ალ-ჰაჯჯ: 32]

მზერის მორიდება იმისგან, რაც დიდებულმა და მაღალმა ალლაჰმა აკრძალა: აუცილებელია მოციქულის მეჩეთის სტუმარმა თავისი მზერა მოარიდოს იმას, რისკენაც ყურება ნებადართული არ არის. მან უნდა იცოდეს, თუ რაოდენ მძიმეა ცოდვის ჩადენა ამ წმინდა ადგილებში და რა სასჯელი მოჰყვება მას. ვინაიდან ცოდვები, დროისა და ადგილის სიდიადის მიხედვით, უფრო მძიმდება, ისევე როგორც მორჩილების აქტები. მუსლიმმა ქალმა უნდა დაიცვას შარიათული ჰიჯაბი და არ გამოაჩინოს თავისი მორთულობა, რათა არ აცდუნოს კაცები, რადგან ამის ცოდვა დიდია.

გაფრთხილება მობილური ტელეფონით ფოტოების გადაღებით ან მასში სურათებისა და

ვიდეოების ყურებით დაკავებისგან, რაც განსაკუთრებით სახიფათოა, თუ ეს სურათები და ვიდეოები აკრძალულია.

შუამავლის მეჩეთის გათავისუფლება ყოველი იმისგან, რაც მას არ შეეფერება, როგორცაა კამათი, ხმის ამაღლება, დაკარგული ნივთის გამოცხადება, ვაჭრობა და სხვა მსგავსი საკითხები, რომლებიც დაუშვებელია მასში და სხვა მეჩეთებში; აბუ ჰურაირას (აღლაჰი კმაყოფილი იყოს მისით) ჰადისის თანახმად, რომელიც შუამავლისგან (აღლაჰმა დალოცოს ის და მიესალმოს) გადმოგვცემს, რომ მან თქვა:

«إِذَا رَأَيْتُمْ مَنْ يَبِيعُ أَوْ يَبْتَاعُ فِي الْمَسْجِدِ، فَقُولُوا: لَا أَرْبَحَ اللَّهُ تِجَارَتَكَ، وَإِذَا رَأَيْتُمْ مَنْ يَنْشُدُ فِيهِ ضَالَةً، فَقُولُوا: لَا رَدَّ اللَّهُ عَلَيْكَ».

«თუ რომელიმე თქვენგანი დაინახავს, რომ ვინმე ყიდის ან ყიდულობს მეჩეთში დაე, თქვას: აღლაჰმა არ მოგცეს მაგისგან სარგებელი, და თუ რომელიმე თქვენგანი დაინახავს, რომ ვინმე მეჩეთში დაკარგულს ეძებს, დაე თქვას: აღლაჰმა არ აპოვნინოს მას ის»¹.

¹ გადმოსცა ათ-თირმეზიმ ნომრით: (1321) და იბნ ხუზეიმამ ნომრით: (1305), სწორი სენედით.

პირად სისუფთავეზე ზრუნვა და ისეთი უსიამოვნო სუნებისგან თავის არიდება, როგორიცაა ნიორი, ხახვი, თამბაქოს კვამლი, ოფლი და სხვა მსგავსი, რამაც შეიძლება შეაწუხოს მისი მლოცველი ძმები; ჯააბირ იბნ აბდულლაჰი (აღლაჰი კმაყოფილი იყოს მისით) გადმოგვცემს, რომ აღლაჰის მოციქულმა (აღლაჰის ლოცვა და მშვიდობა მას) თქვა:

«مَنْ أَكَلَ ثُومًا أَوْ بَصَلًا، فَلْيَعْتَزَّلْنَا - أَوْ قَالَ: فَلْيَعْتَزَّلْ مَسْجِدَنَا - وَلْيَقْعُدْ فِي بَيْتِهِ».

«თუ ვინმემ შეჭამა ნიორი ან ხახვი, დაე, განერიდოს ჩვენ (ან ჩვენს მეჩეთებს) და დარჩეს თავის სახლში»¹.

აღ-მასჯიდი ან-ნაბავის სისუფთავეზე ზრუნვა და მეჩეთისა და მისი ეზოების ნარჩენებით არ დანაგვიანება, როგორიცაა საკვების ნარჩენები და საიფტარო სუფრები, განსაკუთრებით რამადანის თვეში, ან გასასვლელებსა და ეზოებში დაფურთხება და სხვა ამგვარი.

¹ გადმოსცემს აღ-ბუხარი ნომრით: (7359), და მუსლიმი ნომრით: (564).

ლოცვისგან თავის არიდება გასასვლელებში, კარების შემოსასვლელებთან და ხალხმრავალ ადგილებში, რადგან ამას მოჰყვება ზიანი, გზების გადაკეტვა და მუსლიმების შეწუხება.

მამაკაცებისა და ქალების ლოცვა სრულდება თითოეული მათგანისთვის განკუთვნილ ადგილებში, შუამავლის მეჩეთის შიგნით ან მის ეზოებში. მამაკაცი არ ლოცულობს ქალის გვერდით, და არც ქალი ლოცულობს მამაკაცის გვერდით. სიფრთხილეს საჭირო, რომ რამდენადაც შესაძლებელია, არ გაუსწრონ იმამს.

მეჩეთიდან გამოდი მარცხენა ფეხით და თქვი:

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ»

«ღმერთო ჩემო! შენ გთხოვ შენი სიკეთიდან»¹, (აღლაჰუმმა ინნი ას'ალუქა მინ ფადლიქ). ან დალოცავს შუამავალს (აღლაჰის ლოცვა და მშვიდობა მას) და იტყვის:

«رَبِّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي، وَافْتَحْ لِي أَبْوَابَ فَضْلِكَ»

«ღმერთო, მომიტევე ჩემი ცოდვები და გამიღე შენი მადლის კარიბჭენი»².

¹ გადმოსცა მუსლიმმა ნომრით: (713).

² გადმოსცა ათ-თირმეზიმ ნომრით: (314), საღი სანადით.

**მეოთხე: შუამავლის (აღლაჰის ლოცვა და
მშვიდობა მას) საფლავის და მისი ორი
მეგობრის (აღლაჰი კმაყოფილი იყოს მათი
ორივეთი) საფლავების მონახულების
დადგენილებები და ეთიკა.**

შუამავლის (აღლაჰის ლოცვა და მშვიდობა მას) და მისი ორი მეგობრის: აბუ ბაჟრის და უმარის (აღლაჰი იყოს მათით კმაყოფილი) საფლავების მონახულება სასურველია მედინას მცხოვრებთათვის და მისი სტუმრებისთვის; საფლავების მონახულების შარიათით ნებადართულობის დამადასტურებელი ზოგადი მტკიცებულებებიდან გამომდინარე, მათ შორისაა შუამავლის (აღლაჰის ლოცვა და მშვიდობა მას) ნათქვამი:

«نَهَيْتُكُمْ عَنْ زِيَارَةِ الْقُبُورِ، فَرُزُّوْهَا».

«ადრე მე თქვენ აგიკრძალეთ სასაფლაოების მონახულება, ხოლო ახლა მოინახულებთ სასაფლაოები»¹.

¹ გადმოსცა მუსლიმმა ნომრით: (977).

შუამავალზე ﷺ გარდაცვალების შემდეგ სალამის თქმის მადლზე მიუთითებს შუამავლის (აღლაჰის ლოცვა და მშვიდობა მას) სიტყვები:

«مَا مِنْ أَحَدٍ يُسَلِّمُ عَلَيَّ، إِلَّا رَدَّ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيَّ رُوحِي حَتَّى أَرُدَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ».
«ვინც არ უნდა მომესალმოს (ჩემი გარდაცვალების შემდეგ), ყოვლისშემძლე და დიდებული აღლაჰი აუცილებლად დააბრუნებს ჩემს სულს, რათა მე მისალმებაზე პასუხი გავცე მას»¹.

ქალებისთვის დაუშვებელია მისი (აღლაჰის ლოცვა და მშვიდობა მას) საფლავის და არც სხვა მუსლიმების საფლავების მონახულება, რადგან საფლავების მონახულება დადგენილია კაცებისთვის. ხოლო ქალებისთვის აკრძალულია საფლავების მონახულება. გადმოცემულია იბნ აბბასისგან (აღლაჰი კმაყოფილი იყოს ორივეთი), რომ მან თქვა:

«لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ زَائِرَاتِ الْقُبُورِ، وَالْمُتَّخِذِينَ عَلَيْهَا الْمَسَاجِدَ وَالسُّرُجَ»

¹ ჰადისი გადმოცემულია აჰმადის მიერ, მის მუსნადში, ნომრით: (10815), კარგი ისნადით.

«აღლაჰის შუამავალმა ﷺ დაწყევლა საფლავების მომნახულებელი ქალები, მათზე სამლოცველოების დამდგენნი და კელაპტრების დამნთობნი»¹, გადმოცემულია აბუ ჰურაირასგან (აღლაჰი იყოს მისით კმაყოფილი), რომ მან თქვა:

«أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَعَنَ زَوَارَاتِ الْقُبُورِ».

«აღლაჰის შუამავალმა დაწყევლა საფლავის ხშირად მომნახულებელი ქალები»².

დაუშვებელია მგზავრობა შუამავლის (აღლაჰის ლოცვა და მშვიდობა მას) საფლავის მოსანახულებლად ისე, რომ მგზავრობის ერთადერთი მიზანი მხოლოდ საფლავის მონახულება იყოს. არამედ, მგზავრობის მიზანი უნდა იყოს მეჩეთის მონახულება და იქ ლოცვა. ხოლო, როდესაც ის მედინაში ჩავა, მისთვის შარიათით დაშვებული ხდება საფლავის მონახულება, ისევე, როგორც ეს დაშვებულია ქალაქ მედინის მაცხოვრებლებისთვის; რადგან

¹ გადმოსცა აბუ დაუდმა ნომრით: (3236), და ათ-თირმიზიმ ნომრით: (320), და ან'ნასაიმ ნომრით: (2043).

² გადმოსცა ათ-თირმიზიმ ნომრით: (1056), და იბნ მაჯჰამ ნომრით: (1576), კარგი ისნადით.

შუამავალმა (აღლაჰის ლოცვა და მშვიდობა მას) თქვა:

«لَا تُشَدُّ الرَّحَالُ إِلَّا إِلَى ثَلَاثَةِ مَسَاجِدَ: مَسْجِدِي هَذَا، وَمَسْجِدِ الْحَرَامِ، وَمَسْجِدِ الْأَقْصَى».

«არ იმოგზაუროთ გარდა სამი მეჩეთის მოსანახულებლად: ამ მეჩეთის (შუამავლის მეჩეთის), ნაკრძალი მეჩეთის (მასჯიდი ჰარამი) და ალ-აყსას მეჩეთის»¹.

შუამავლის (აღლაჰის ლოცვა და მშვიდობა მას) საფლავისა და მისი ორი მეგობრის (აღლაჰი იყოს მათით კმაყოფილი) სასაფლაოების მონახულების შარიათით ნებადართული ადაბები.

მომლოცველი დგება წინასწარმეტყველის (აღლაჰის ლოცვა და მშვიდობა მას) საფლავის პირისპირ, შემდეგ მოწიწებითა და ხმადაბლა ესალმება მას და ამბობს: «მშვიდობა შენ, ო აღლაჰის მოციქულო, აღლაჰის წყალობა და კურთხევა». ხოლო თუ დაამატებს და იტყვის: «ვამოწმებ, რომ შენ გადმოეცი გზავნილი,

¹ გადმოსცემს ალ-ბუხარი ნომრით: (1189), და მუსლიმი ნომრით: (1397), და ტექსტი მას ეკუთვნის.

შეასრულე ამანათი, დაარიგე უმმა და იბრძოლე ალლაჰის გზაზე ჭეშმარიტი ჯიჰადით», ამაში პრობლემა არ არის, რადგან ეს ყველაფერი ჭეშმარიტებაა.

შემდეგ მარჯვნივ გადადგამს ნაბიჯს, რათა აბუ ბაქრ ა'სიდდიყის (ალლაჰი იყოს მისით კმაყოფილი) საფლავის პირისპირ აღმოჩნდეს და ამბობს: (მშვიდობა შენზე, აბუ ბაქრ ა'სიდდიყ, მშვიდობა შენზე, ალლაჰის შუამავლის (ალლაჰის ლოცვა და მშვიდობა მას) ხალიფავ, ალლაჰი იყოს შენით კმაყოფილი და სათნოეც, და დაგაჯილდოვოს მუჰამადის (ალლაჰის ლოცვა და მშვიდობა მას) უმმათის სახელით საუკეთესო ჯილდოთი).

შემდეგ მარჯვნივ გადადგამს ნაბიჯს, რათა დადგეს უმარ იბნ ალ-ხატტაბის (ალლაჰი იყოს მისით კმაყოფილი) საფლავის პირისპირ, და ამბობს: (მშვიდობა შენზე, უმარ ალ-ფარუყ, ალლაჰი იყოს შენით კმაყოფილი და დაგაჯილდოვოს მუჰამადის (ალლაჰის ლოცვა

და მშვიდობა მას) უმმათის სახელით საუკეთესო ჯილდოთი).

იბნ უმარი (აღლაჰი იყოს მათით კმაყოფილი), როცა მგზავრობიდან ჩამოვიდოდა, შუამავლის (აღლაჰის ლოცვა და მშვიდობა მას) საფლავთან მივიდოდა და იტყოდა: «მშვიდობა შენ, ო, აღლაჰის შუამავალო, მშვიდობა შენ, ო, აბუ ბაქრ, და მშვიდობა შენ, ო, მამაჩემო, შემდეგ მიდიოდა»¹.

არ ეხებიან საფლავის კედლებს, არც ღობეს და არც ემთხვევიან მათ:

იმამ მაალიქმა (აღლაჰმა შეიწყალოს ის) თქვა: «როდესაც შუამავალს (აღლაჰის ლოცვა და მშვიდობა მას) მიესალმება, დგება საფლავისკენ პირით; და არა ყიბლასკენ, უახლოვდება და ესალმება და საფლავს ხელით არ ეხება»².

იმამები ერთსულოვნად შეთანხმდნენ, რომ შუამავლის (აღლაჰის ლოცვა და მშვიდობა მას)

¹ გადმოსცა ალ-ბაიჰაკიმ სუნან ალ-ქუბრაში ნომრით: (10271), სანდო სანადით.

² აშ-შიფაა ყადი 'იადისა (2/199).

საფლავს ხელით არ უნდა შეეხოთ და არც აკოცონ.

სამარხთან დიდხანს არ ჩერდება, არამედ სალამს აძლევს და შემდეგ მიდის.

იმამ მაალიქმა (ალლაჰმა შეიწყალოს ის) თქვა: «არ მიმაჩნია, რომ შუამავლის (ალლაჰის ღოცვა და მშვიდობა მას) საფლავთან უნდა გაჩერდეს და ივედროს, არამედ მიესალმოს და წავიდეს»¹.

ასევე თქვა ნააფი'მა (ალლაჰმა შეიწყალოს ის): «იბნ უმარი (ალლაჰი იყოს მათით კმაყოფილი) საფლავს მიესალმებოდა.. ასჯერ და მეტჯერ მინახავს, როგორ მოდიოდა საფლავთან და ამბობდა: მშვიდობა შუამავალს (ალლაჰის ღოცვა და მშვიდობა მას). მშვიდობა აბუ ბაქრს. მშვიდობა მამაჩემს. შემდეგ კი ბრუნდებოდა».²

რაც შეეხება იმას, რასაც ზოგიერთი მლოცველი აკეთებს — რაც მოიცავს ხმამაღლა ლაპარაკს მოციქულის (ალლაჰის ღოცვა და

¹ აშ-შიფა ყადი 'იადისა (2/199).

² გადმოსცა ალ-აჯურიმ წიგნში „აშ-შარი“ (5/2374), ნომრით: (1853).

მშვიდობა მას) საფლავთან და დიდხანს დგომას იქ — ეს ეწინააღმდეგება შარიათის დადგენილ ნორმებს.

დაუშვებელია შუამავლისადმი (ალლაჰის ლოცვა და მშვიდობა მას) ან სხვა ქმნილებისადმი ვედრება სარგებლის მოტანის, ზიანის არიდების, სურვილების დაკმაყოფილების, სირთულეების მოხსნის, ავადმყოფის განკურნების, შუამდგომლობის, სასჯელისგან ხსნის ან მსგავსი თხოვნებით; რადგან ალლაჰის გარდა სხვისადმი ვედრება იმაზე, რაც მხოლოდ ალლაჰს ძალუმს, აკრძალულია და დიდი შირქია, როგორც თქვა ყოვლისშემძლე ალლაჰმა:

﴿وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ
دَاخِرِينَ﴾ (60)

და თქვა თქვენმა უფალმა: „მომიხმეთ მე, გიპასუხებთ თქვენ. უეჭველად, ისინი, რომელნიც ამპარტავნობენ ჩემი მსახურების მიმართ, დამცირებულნი შევლენ ჯოჯოხეთში“. (ლააფირ: 60) და თქვა დიდებულმა:

﴿إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ عِبَادٌ أَمْثَلُكُمْ فَادْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُوا لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ (194)

უეჭველად, თქვენნაირი მონა-
მსახურები/ქმნილებები არიან, ისინი
რომლებსაც ალლაჰის ნაცვლად ევედრებით, მაშ
მოუხმეთ მათ დაე გიპასუხონ თუკი თქვენ ხართ
ნამდვილად გულწრფელნი! [ალ-ა'რაფ: 194].
თქვა დიდებულმა და ყოვლადმდალმა:

﴿وَأَنَّ الْمَسْجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا﴾ (18)

და რომ მეჩეთები ალლაჰისაა, ამიტომ ნუ
შეევედრებით ალლაჰთან ერთად ნურავის. (ალ-
ჯინნ: 18).

საფლავთან ალლაჰს არ უნდა შეევედროს,
ხოლო თუ ვედრება სურს, უნდა ჩამოშორდეს
საფლავს, მიიბრუნოს ყიბლასკენ და ისე
შეევედროს, და ვედრებისას არ უნდა
მიიბრუნოს საფლავისკენ.

იმამ მაალიქმა (ალლაჰმა შეიწყალოს ის)
თქვა: არ მიმაჩნია სწორად მოციქულის
(ალლაჰის ლოცვა და მშვიდობა მას) საფლავთან
გაჩერება და ვედრება.

დაუშვებელია საფლავის ხშირი მონახულება მეჩეთში შესვლისას ან იქიდან გამოსვლისას, როგორც მედინის მაცხოვრებლებისთვის, ასევე გარედან ჩამოსული მომნახულებლებისთვის, რადგან არსებობს საშიშროება, რომ ეს საფლავის სადღესასწაულო ადგილად ქცევად ჩაითვალოს.

ალლაჰის შუამავალმა ﷺ აკრძალა ესე:

«لَا تَتَّخِذُوا قُبُورِي عِيدًا، وَلَا تَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قُبُورًا، وَحَيْثُمَا كُنْتُمْ فَصَلُّوا عَلَيَّ، فَإِنَّ صَلَاتَكُمْ تَبْلُغُنِي».

«არ აქციოთ ჩემი საფლავი სადღესასწაულო ადგილად და არც თქვენი სახლები საფლავებად, დამლოცეთ, რადგან თქვენი დალოცვა ჩემამდე აღწევს, სადაც არ უნდა იმყოფებოდეთ»¹.

ფრაზის „არ აქციოთ ჩემი საფლავი სადღესასწაულო ადგილად“ მნიშვნელობა გულისხმობს მასთან განმეორებით მისვლას განსაზღვრულ დროსა და ვითარებაში, როგორცაა მისი მონახულების გამოყოფა ყოველდღე, ყოველკვირეულად, ყოველთვიურად ან სხვა რაიმე კონკრეტული

¹ ჰადისის გადმოსცემს აჰმადი თავის მუსნადში ნომრით: (8804), კარგი ისნადით.

მდგომარეობისას. ასევე ნათქვამია: ანუ, არ აქციოთ ის სადღესასწაულო თავშეყრის ადგილად¹.

თქვა იმამმა მაალიქმა (აღლაჰმა შეიწყალოს ის): "მედინას მკვიდრისთვის, რომელიც მეჩეთში შედის და გამოდის, არ არის სავალდებულო საფლავთან შეჩერება, არამედ ეს უცხო პირთათვისაა"².

მისი სიტყვები (აღლაჰმა შეიწყალოს): «ეს მხოლოდ უცხოებისთვისაა» - ანუ, ზოგადი მონახულება და არა მისი გამეორება შესვლისა და გამოსვლისას.

არ უნდა დადგეს საფლავის წინ მლოცველის პოზიციაში და ერთი ხელი მეორეზე დაიდოს მკერდზე ან მის ქვემოთ; რადგან ეს პოზიცია მხოლოდ ლოცვისთვისაა განკუთვნილი და ეს არის ქედის მოხრის პოზიცია, რომელიც

¹ იხილეთ: ალ-მუფრადათ არ-ალ'იზ ალ-ასფაჰანის (გვერდი: 594), შარჰ ას-სუდურ ბითაჰრიმ რაფ' ალ-ყუბურ აშ-შაჰჰანის (გვერდი:16).

² იხილეთ: "ალ-შიფა" ყადი 'იიადის (ტომი 2, გვ. 204), "ალ-მადხალ" იბნ ალ-ჰააჯჯის (ტომი 1, გვ. 262).

მხოლოდ უზენაესი ალლაჰის წინაშე სრულდება.

არ შეიძლება შორი მანძილიდან საფლავისკენ მიმართვა შუამავალზე (ალლაჰის ღოცვა და მშვიდობა მას) მისასალმებლად, როგორც ამას ზოგიერთი ადამიანი აკეთებს; რადგან ამას არ აკეთებდნენ თანამოდვაწეები/საჰაბები (ალლაჰი იყოს კმაყოფილი მათით), და არც მართალი წინაპრები, ოთხი იმამი და სხვები.

არ არის ნებადართული შუამავლის საფლავის მიმართულებით დგომა ვედრების, ყურანის კითხვისა და სხვა მსგავსი თაყვანისცემის აღსრულებისას, ნებისმიერი მხრიდან, ეს არის რელიგიაში შემოტანილი სიახლეებიდან, და მუსლიმისთვის არ არის ნებადართული რელიგიაში შემოიტანოს ის, რისი ნებაც არ მიუცემია ალლაჰს, იმამ მაალიქმა (ალლაჰმა შეიწყალოს ის) გაკიცხა ამგვარი ქმედებები და თქვა: «ამ უმმას მომავალი არ იქნება

გამოსწორებული გარდა იმით, რამაც მის წინ
მყოფნი გამოასწორა».¹

შუამავლისთვის (აღლაჰის ლოცვა და
მშვიდობა მას) საღმის მიცემის დროს ფოტო-
ვიდეო გადაღებითა და პირდაპირი ეთერით არ
უნდა იყოს დაკავებული.

აღლაჰის ლოცვა და მშვიდობა ჩვენს
შუამავალ მუჰამმადს, მის ოჯახს და მეგობრებს.

¹ მაჯმუ' ფათაავა იბნ ზააზ (16/ 110).

Index

შუამავლის მეჩეთის ღირსებები და წესები და შუამავლის (აღლაჰის ლოცვა და მშვიდობა მას) და მისი ორი მეგობრის (აღლაჰი იყოს მათით კმაყოფილი) საფლავების მონახულების დადგენილებები.....	3
შუამავლის მეჩეთის ღირსებები და წესები და შუამავლის (აღლაჰის ლოცვა და მშვიდობა მას) და მისი ორი მეგობრის (აღლაჰი იყოს მათით კმაყოფილი) საფლავების მონახულების დადგენილებები	3
შესავალი.....	3
პირველი: მეჩეთ ან-ნაზავის (მოციქულის მეჩეთის) მადლიანობები.....	5
მეორე: მოციქულის მეჩეთის მონახულების სასურველობა	8
მესამე: შუამავლის მეჩეთის მონახულების წესები.....	9
მეოთხე: შუამავლის (აღლაჰის ლოცვა და მშვიდობა მას) საფლავის და მისი ორი მეგობრის (აღლაჰი კმაყოფილი იყოს მათი ორივეთი) საფლავების მონახულების დადგენილებები და ეტიკა.....	22